

حلقه مفقوده یک بحران

حس عدم مسئولیت‌پذیری است که شهردار تهران در جمع اعضای شورای شهر و در صحن علنی مجلس از آنچه در ماجرای پلاسکو رخ داده شانه خالی می‌کند. برای این کار پخش فیلم و کلیپی را هم جاشنی خود می‌کند؛ کاری که محمود احمدی‌نژاد پایه آن را در مجلس گذاشت و اکنون گویا پخش فیلم و کلیپ برای رفع مسئولیت به روندی عادی تبدیل شده است. پس شهردار تهران هم فیلمی همراه با نوای موسیقی به همراه تصاویری از حادثه پلاسکو را منتشر می‌کند تا هم بر موج احساسات نمایندگان سوار شود و هم با پخش سلب مسئولیت کند که ن‌تها بعد خرواحی نکند، بلکه هیچ‌گونه قصور و کم‌کاری را متوجه سازمان تحت مدیریت خود نداند. این همان مسئولیت‌پذیری اجتماعی است؛ حلقه مفقوده میان مدیران و مسئولانی که با بروز هر مشکلی و نقصانی، عادت به کنتمان‌کردن موضوع دارند.

در گزارشی که شهردار تهران ارائه کرده، نه سازمان آتش‌نشانی با کمبود امکانات مواجه بوده و نه شهردار در اجرای بند ۱۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها قصوری انجام داده که صراحت دارد: «شهرداری وظیفه اتخاذ تدابیر مؤثر و اقدام لازم برای حفظ شهر از خطر سبیل و حریق و همچنین رفع خطر از بناها، دیوارهای شکسته و خطرناک واقع در معابر عمومی و کوچه‌ها و اماکن عمومی و دالان‌های عمومی و خصوصی را برعهده دارد.

جالب آنکه باوجود این صراحت، شهرداری در آن گزارش بازهم توپ را به زمین وزارت کار انداخت و گفت که «به موجب مصوبه هیئت دولت در سال ۹۳ بازرس وزارت کار ضابط دادگستری است و کارشناس بازرسی مجموعه آتش‌نشانی همکار بازرس و مجموعه وزارت کار است. درواقع وزارت کار می‌تواند به‌عنوان ضابط از دادسرا یا دادگاه حکم توقیف بخواهد و دادسرا مکلف است حکم توقیف بدهد».

اگر چنین است که شهردار می‌گوید، شهدای آتش‌نشان هم باید شهید وزارت کار شناخته شوند، نه اینکه در تمام بیلبوردهایی که به نام شهدای آتش‌نشان مزین شده، این عبارت درج شود: «شهدای آتش‌نشان شهرداری تهران» چرا شهرداری آنجا که باید، مسئولیت نمی‌گیرد و اینجا که نام مبارک «شهید» به میان می‌آید، با قدرت در صحنه ظاهر می‌شود. از سوی دیگر، صرفا برای یادآوری، خوب است شهردار تهران به توبیت معروف آقای طلایی در شب و روزهای نخست فاجعه پلاسکو رجوع کند؛ آنجا که آقای طلایی گفته بود: «آتش‌نشان فریاد زد پول بدهید، دستگاه خیریم، فریادش را به جان خریدم، و راست می‌گفت، اما درد ما را نمی‌دانست». بعد هم هشتگ زده بود: «دولت-حرف».

شهردار تهران و همه اعضای حامی آن در شورای شهر تهران اگر برای همه این موارد، ان قلنی در ذهن داشته باشند، اما نباید این نکته را فراموش کنند که اگر بنای تقسیم اشتباهات باشد، شهرداری نمی‌تواند نصیبی نبرد؛ این هم به‌عنوان نهادی که وظیفه قانونی داشته است. حتما برای شهردار تهران بعد از آن موج عظیم انتقادات در فضای مجازی بهتر می‌شد تا دست‌کم از تریبون مجلس و شورای شهر، کلامش را به عذرخواهی زینت می‌داد و بخشی از آن درد بزرگ را برعهده می‌گرفت تا دست‌کم از حجم آندوه بکاهد؛ کاری که محمدباقر قالیباف نکرد و به مسئولیت اجتماعی خود توجهی نشان نداد.

نخستین رویارویی ترامپ و تهران

مقامات ایالات متحده نقشه‌اندازه آزمایش موشکی با «روح» قطع‌نامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل که توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ را تأیید می‌کند و «از ایران می‌خواهد» برآمده توسعه موشکی یا آزمایش‌های موشکی خود را متوقف کند، منطق نیست؛ موشک‌هایی که قادرند سلاح‌های هسته‌ای حمل کنند، اما قطع‌نامه ۲۲۳۱ به‌وضوح و روشنی چنین فعالیتی را منع نمی‌کند. حسن دهنقان، وزیر دفاع ایران، تأکید دارد آزمایش موشکی ۲۹ ژانویه قطع‌نامه ۲۲۳۱ را نقض نمی‌کند؛ اما دفاعی نمی‌کند؛ «ما به خارجی‌ها اجازه مداخله در امور دفاعی خود را نمی‌دهیم». همچنین براساس دستور اجرایی ترامپ، بیش از صدهزار ویزا احتمالاً بر اثر اعمال ممنوعیت وحشیانه و جنجالی‌رتانگیز باطل شده است. وزارت امور خارجه اعلام کرده است آمار دادستان صحیح نیست و تعدادی کمتر از ۶۰۰هزار ویزا براساس دستور اجرایی ترامپ لغو شده‌اند. کاخ سفید استدلال می‌کند انجام این حرکات، برای امنیت ملی آمریکا ضروری است؛ اما دادستان‌های عمومی دموکرات در چندین ایالت این اقدامات را مخالف قانون اساسی آمریکا دانسته‌اند. در یک مورد، یک قاضی فدرال در دیترویت حکم داده که صاحب‌گیرین‌کار تارت‌های متحده نباید تحت‌تأثیر منع مسافرتی ترامپ قرار بگیرند. این حکم به‌دنبال اعلام جرم از سوی اتحادیه حقوق مدنی عرب- آمریکایی اعلام شده است. این نهاد غیرانتفاعی در یک دادگاه ایالتی آمریکا استدلال کرده است که عمل اجرایی رئیس‌جمهور، مخالف قانون اساسی است و جوامع مهاجران را هدف قرار می‌دهد.

رئیس‌جمهوری با اشاره به مذاکرات هسته‌ای:

عمامه داریم سرمان کلاه نمی‌رود

ایستنا: رئیس‌جمهوری، روز گذشته در مراسم جایزه کتاب سال در تالار وحدت، گفت: «انقلاب اسلامی پیروزی منطق، بیان، استدلال، قلم، کتابت، علم و عهد استوار مردم با امام(ره) بود که توانست در برابر قدرت‌ها و انواع ابزارهای نظامی و امنیتی و پشتیبانی همه ایردقتر‌ها از رژیم استبداد پیروز شود. انقلاب اسلامی این واقعیت را بر ما آشکار کرد که هرچند راه سخت و طولانی باشد؛ اما پایدش پیروزی حق بر باطل است».

حجت‌الاسلام حسن روحانی با بیان اینکه نباید کتابی نوشته شود که بین مردم، اقوام و مذاهب اختلاف بیندازد یا افراطی‌گری یا خشونت را ترویج کند، عنوان کرد: «یک عده‌ای متخصص خشونت هستند که نمی‌دانم آنها در کدام مدرسه تربیت شده‌اند. عده‌ای از دعوا، خشونت و لشکرکشی خوششان می‌آید؛ درحالی‌که ما یک ملت هستیم که یک انقلاب، قانون اساسی، رهبری، دولت، فرهنگ و هویت داریم و ایرانی هستیم. پس چرا باید رورددوی هم باشیم؟»

رئیس‌جمهوری افزود: «چقدر انتخابات ارزش دارد که از حالا معصیت خدا را شروع می‌کنیم؟ تا شب احیا که خیلی مانده، لااقل معصیت خدا را چند شب قبل از احیا آغاز کنیم. بگذاریم همه با آزادی به صحنه بایند. اسلام برای ما جمهوریت، صندوق آرا و حاکمیت ملی آورده است و جمهوریت هم برای ما تقویت فرهنگ اسلامی را دربر دارد. ما دولت بدون فرهنگ نمی‌خواهیم؛ دولت بدون فرهنگ بی‌ارزش است. فرهنگ هم باید در چارچوب قانون باشد تا ما به اهداف بلند انقلاب برسیم».

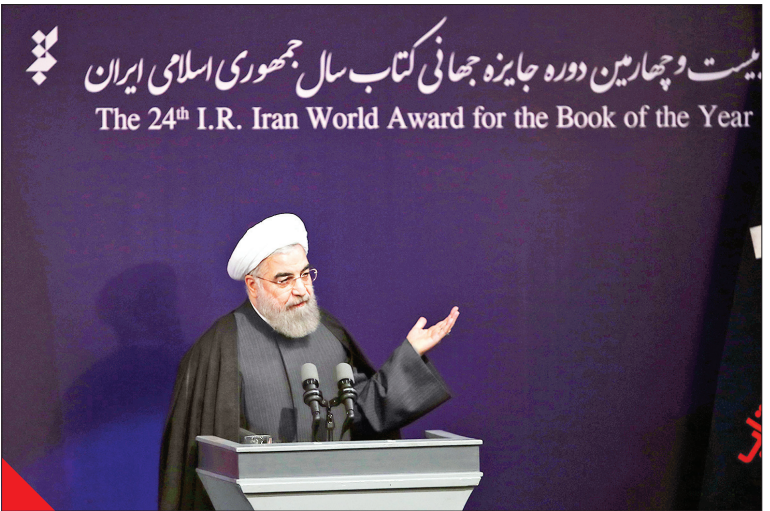
عامل پیروزی انقلاب اندیشه، قلم و بیان بود

او با طرح این پرسش که امام(ره) چگونه توانست انقلاب را رهبری کرده و حتی نیروهای مسلح را به دامان ملت و انقلاب بکشاند، گفت: «امام(ره) با قلم و کلام جامعه را به حرکت درآورد و درواقع عامل پیروزی انقلاب ما اندیشه، قلم و بیان بود. امام(ره) با دو نظریه همراهی دین با سیاست و وحدت ملت، انقلاب را به پیروزی رساند.

رئیس دولت تدبیر و امید با اشاره به اینکه نظر امام(ره) این بود که دین از سیاست جدا نیست، افزود: «بعضی این نظریه را نمی‌پسندیدند و فکر می‌کردند که اساسا جنس سیاست با دین سازگار نیست؛ زیرا دین بر صداقت، معنویت و وفای به عهد استوار است؛ اما جنس سیاست فریب، دروغ‌گویی، کلاه سر هم گذاشتن و دورویی است. درحالی‌که سیاست به مسأله اداره صحیح جامعه، ارتباط با سایر کشورها و حفظ منافع، امنیت و مصالح ملی عین دیانت است».

روحانی گفت: «مگر پیامبر(ص) با دیگران معاهده صلح نداشت و آیا در مدینه مسلمانان و غیرمسلمانان با هم با چارچوبی زندگی نمی‌کردند؟ معنای اسلام این نیست که سایر افکار و ادیان را حذف کرد. دین اسلام کمال‌یافته همه ادیان گذشته است؛ اما سایر

سیاست

عکس: پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری

برگزیدگان سی و چهارمین دوره جایزه کتاب سال

آثار برگزیده این دوره جایزه کتاب سال که صاحبان آنها لوح تقدیر و هدیه خود را از رئیس‌جمهور دریافت کردند به شرح زیر هستند:

- دین**
- حدیث:** فقه الحدیث مباحث نقل به معنا، تألیف احمد پاکتچی، تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۴
- عرفان و تصوف:** تحریر رساله الولایه شمس الوحی تبریزی سیدمحمدحسین طباطبائی، تألیف آیت‌الله عبدالله جوادی آملی، تحقیق حجت‌الاسلام حمیدرضا ابراهیمی، قم: اسرا، ۱۳۹۳
- سیره معصومین:** موسوعه عبدالله بن عباس جبرالامه و ترجمان القرآن، تألیف سیدمحمدمحمدی موسوی خراسن، قم: مرکز الابحاث العقائدية، ۱۳۹۴
- زبان**
- زبان‌های باستانی:** زبان مازندرانی (طبری) توصیف زبانشناختی (تحقیقی میدانی - اطلس زبانی)، تألیف فردوس آقاگل‌زاده، تهران: دانشگاه تربیت مدرس، مرکز نشر آثار علمی، ۱۳۹۴
- علوم خالص**
- فیزیک:** فرهنگ فیزیک، تألیف لطیف کاشیگر، ویراستاری عبدالحسن بصیره، تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۹۴
- علوم کاربردی**
- پزشکی:** درسنامه طب خواب، تألیف میرفرهاد قلعه‌بندی، تهران: ارجمند، ۱۳۹۴
- هنر**
- موسیقی:** تحلیل ردیف: براساس نت‌نویسی ردیف میرزا عبدالله با نموداری تشریحی، تألیف داریوش طلایی، نشر نی، ۱۳۹۴
- ادبیات**
- رمان و داستان بلند:** لم‌یزرع، تألیف محمدرضا بایرامی، تهران: کتاب نیستان، ۱۳۹۴
- داستان کوتاه:** بازار خوبان، تألیف آرش صادق‌بیگی، تهران: مؤسسه انتشارات نگاه، ۱۳۹۴
- روایه شنی:** تألیف محمد کاشورز، تهران: نشر چشمه، ۱۳۹۴
- سیاس از:** دانش‌نامه داروسازی و داروخانه‌داری در اصفهان، تألیف حسین یقینی، ۱۳۹۴

قلم به دیگران اعلام، تفهیم و ماندگار شود. اگر این عنایت پیش پای بشر نبود، چگونه انسان می‌توانست میان خُرد اتصال برقرار کند؟». او افزود: «تنها راه انتقال اندیشه به غیر از انتقال سینه به سینه، کتابت است. معجزه آسمانی اسلام هم گاهی قرآن نامیده می‌شود و گاهی کتاب، گاهی بر بُعد نوشتاری آن تأکید می‌شود و گاهی بر بُعد تلاوت و بیان آن. معجزه پیامبر اسلام کتاب است و قرآن، یعنی نوشتن و خواندن و تلاوت‌کردن که همین معجزه بر کفر و استبداد پیروز شد». حسن روحانی در ادامه گفت: «هرچه در کتاب سخن نوا، ره‌انو و نظریه نوی مطرح شود، جاذبه آن بیشتر خواهد بود. خیلی‌ها کتاب نوشته‌اند؛ اما کتاب آنها ماندگار نبوده است. درحالی‌که برخی کتاب‌ها در کتابخانه‌های مردم در کنار قرآن مجید قرار گرفته است. دیوان حافظ، گلستان سعدی یا اشعار مولانا در

کنار قرآن و نهج‌البلاغه در قفسه کتاب مردم وجود دارد. این نشان می‌دهد که ما کتابت ماندگار در تاریخ داریم. فکر می‌کنید کتاب‌های بوعلی، فارابی، شیخ مفید یا شیخ طوسی از قفسه‌ها حذف می‌شود. هر مقدار که از فکر و اندیشه خود بهتر بهره ببریم، کتاب ما ماندگارتر خواهد بود.

رئیس‌جمهوری با طرح این پرسش که چرا جاذبه کتاب کم شده است، عنوان کرد: «شما باید جواب این سؤال را بدهید و وزیر ارشاد هم حرف‌های شما را می‌شنود. اصولا وزرای ارشاد دولت یازدهم گوش شنوایی دارند. ما باید برای کتاب جاذبه ایجاد کنیم و ببینیم مشکل کار کجاست و وزارت ارشاد باید این مشکل را از طریق اندیشمندان، ناشران و صاحب‌نظران حل کند. ما باید مؤلفین و همچنین ناشرانی را که به یک برند تبدیل شده‌اند تقویت کنیم».

سخنگوی دولت: مذاکراتی با آمریکا درباره اقدامات ترامپ نداشتیم

باشد، یارانه او در هیچ شرایطی قطع نخواهد شد». او درباره قطع و وصل شدن پرداخت یارانه‌ها به عده‌ای از شهروندان توضیح داد: «پس از بررسی‌های انجام‌شده ممکن است یارانه برخی از شهروندان قطع شود که پس از اعتراض آنها وایز آن ادامه خواهد داشت تا فرآیند راضی‌کردن شهروندان و بررسی‌های لازم دوباره انجام شود و پس از اثبات قطعی شرایط درباره وایز یا قطع یارانه تصمیم‌گیری شود».

نویخت در رابطه با کاهش ارزش یارانه نقدی و احتمال حذف آن، گفت: «ارزش یارانه نقدی به اندازه نرخ تورم کم شده است که متقابلا می‌توان گفت ارزش قیمت بنزین نیز به همین مقدار کاهش یافته است، اما در صورت حذف‌شدن پرداخت یارانه به طور قطع گروه‌های نیازمند مبلغ بیشتری دریافت خواهند کرد و مابقی آن به تولید اختصاص داده می‌شود».

سخنگوی دولت درباره نوسان قیمت ارز و سکه در بازار، افزود: «شاهدیم که قیمت دلار مقداری پایین آمده و تلاش ما این است که از قدرت پول ملی‌مان صیانت کنیم و انتظار داریم قیمت ارز بیشتر تغییر کند و تأکید می‌کنم این حرف غلطی است که گفته می‌شود نفع دولت در بالابودن قیمت دلار است».

به کولبران مارک قاچاقچی نزنیم

او درباره وضعیت کولبرها و تصمیمات دولت در مورد این قشر گفت: «طبیعی است که دولت باید با هر روشی جلوی قاچاق را بگیرد، اما کولبرها انسان‌های شریف و زحمت‌گشی هستند که نباید به آنها مارک متروک قاچاقچی را بزنیم، بنابراین نگاه دولت به آنها واقع‌بینانه و احترام‌برانگیز است».

نویخت درباره جهت‌گیری دولت در رابطه با آزمایش‌های موشکی، افزود: «ما در عرصه‌های مختلف تولید داریم که قطعا باید آنها

را آزمایش و تست کنیم و این اقدامات بدون هیچ محدودیتی انجام می‌شود چراکه از حقوق ملی‌ماست، اما معتقدیم اقدامات در چارچوب ملی و بین‌المللی به‌گونه‌ای انجام شود که دستاویز بدخواهان قرار نگیرد».

سخنگوی دولت همچنین در پاسخ به خبرنگاری که به ضرب‌و‌شتم خبرنگاران بازداشت‌شده از سوی وزارت اطلاعات اشاره کرد، گفت: «قطعا هرگونه ضرب‌و‌شتم و برخورد با هر شهروندی در جمهوری اسلامی ایران از جمله خبرنگاران عزیز کشورمان خلاف قانون خواهد بود».

او همچنین درباره اینکه آیا دولت برای پیگیری طرح آشتی ملی برنامه‌ای دارد، عنوان کرد: «در این مورد اطلاعات دقیقی ندارم که دولت برای پیگیری این طرح برنامه‌ای داشته باشد».

روزنه

درباب «صدایی که شنیده نشد»:

دردفاع از علوم اجتماعی درحاشیه

آرمان‌ذاکری

● به‌تازگی به همت نشر نی منتشر شده است، با عنوانی عمیقاً سیاسی و گشنده؛ کدام صدا شنیده نشد؟ و از آن مهم‌تر چرا شنیده نشد؟ «صدایی که شنیده نشد؛ نگرش‌های اجتماعی-فرهنگی و توسعه نامتوازن در ایران» عنوان گزارشی است از یافته‌های مجموعه طرح‌های پژوهشی صورت‌گرفته با عنوان «طرح آینده‌نگری» که بیش از چهار دهه پیش (اوایل دهه ۵۰) به همت مجید تهرانیان و علی اسدی انجام شدند. پژوهش‌هایی که تا همین چند هفته پیش برای تعداد کمی از دانشجویان علوم اجتماعی شناخته شده بودند و برای تعداد کمتری در دسترس. حاشیه‌ای در میدان علوم اجتماعی؛ اکنون به همت محسن گودرزی و عباس عیدی این حاشیه به متن آمده است. با یک عنوان جنجالی، کتاب از دو بخش اصلی و یک مقدمه بسیار مهم تشکیل شده است. فصل اول با عنوان «رسانه‌ها، توسعه ملی و توسعه فرهنگی» خلاصه‌ای است از متنی به قلم مجید تهرانیان که «نقش محور اصلی و پایه را برای سایر پژوهش‌ها دارد» (۲۵). پژوهش‌هایی مانند «نقش رسانه‌ها در پشتیبانی توسعه فرهنگی» و «نقش رسانه‌ها در پشتیبانی توسعه ملی» در کنار پیمایش ملی «گرایش‌های فرهنگی و نگرش‌های اجتماعی در ایران» که تا جایی که آرش‌یو اجازه می‌دهد، نخستین پیمایش ملی در تاریخ پژوهش اجتماعی ایران است و گزارش آن در فصل دوم این کتاب آمده است (صص ۶۱-۲۷۹). باین‌همه شاید بهتر بود به دلیل حفظ سندیّت تاریخی، «اصل گزارش‌ها» به‌گونه‌ای منتشر شود. این اتفاق درباره «پیمایش ملی گرایش‌های فرهنگی و نگرش‌های اجتماعی در ایران» رخ داده؛ اما درباره سایر پژوهش‌ها به ارائه گزارشی از آنها بسنده شده است. نشر دیگر بخش‌های این مجموعه به‌ویژه تکرار پیمایش «گرایش‌های فرهنگی و نگرش‌های اجتماعی در ایران» که در سطح تهران در سال ۱۳۵۸ از سوی مرحوم علی اسدی صورت گرفت، می‌تواند گام‌های بعدی این پروژه باشد. همچنین نشر گزارش موج بعدی این پژوهش که عیناً در سال ۱۳۸۳، به همت محسن گودرزی تکرار شده و امکانات مقایسه تحولات فرهنگی در یک روند ۳۰ساله را فراهم آورده است و از آن پژوهش نیز تنها گزارش محدودی در دست است، می‌تواند در تداوم انتشار این اثر تعریف شود. این پژوهش‌ها با پربولماتیک معین «آینده توسعه فرهنگی در ایران» شکل گرفتند، ترکیبی از روش‌های تجربی را به خدمت گرفتند، با انجام نمونه‌گیری‌های ملی یا هدفمند (میان سه قشر جوانان، سرشناسان و نخبگان) به سراغ واقعیت اجتماعی رفتند، در باب مصرف فرهنگی و نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی و فرهنگی پرسش کردند و سرانجام گزارشی از پژوهش‌های خود را در همایشی در شیراز ارائه کردند. این گزارش در حقیقت مستندی است از انجام پژوهش جدی با پربولماتیک‌های محلی و با استفاده از روش‌های معمول جهانی، در پاسخ به کسانی که فکر می‌کنند جامعه‌شناسی ایران کسانی مانند مارکس و وبر و دورکیم ندارد؛ پس هرگز هیچ نداشته است و باید حتما از نو آفریده شود. گزارش‌های مستخرج از مجموعه پژوهش‌های «طرح آینده‌نگری» به‌وضوح حکایت از شکافی جدی میان سیاست‌گذاری فرهنگی وقت و خواسته‌های مردم و به‌ویژه جوانان داشت. تنها برای نمونه در بخشی از پژوهش «نقش رسانه‌ها در توسعه فرهنگی» که به کمک نمونه‌گیری هدفمند میان سه قشر جوانان، سرشناسان و نخبگان انجام شده، از این سه قشر چنین سؤال شده است: «برخی معتقدند که شریعت مقدس اسلام پاسخ‌گوی تمام احتیاجات زندگی انسان در سطح فردی و اجتماعی است و اگر همه از آن حقیقتاً پیروی کنند، دیگر احتیاجی به وضع قوانین ناقص بشری برای حل‌وفصل مسائل نخواهد بود. عقیده شما چیست؟».

۶۲٫۱ درصد از جوانان با این گزاره موافق بوده‌اند، درحالی‌که تنها ۲۹٫۶ سرشناسان و ۳۰٫۳ کارگزاران رادیو-تلویزیون ملی با آن اعلام موافقت کرده‌اند. مرحوم علی اسدی در تحلیل این یافته می‌نویسد «نتیجه به‌دست‌آمده قابل تعقق است. بین آرای سرشناسان و کارگزاران رادیو-تلویزیون از یک سو و جوانان از سوی دیگر یک شکاف عقیدتی مشاهده می‌شود» (ص ۴۳).

پیوست مختصر و ناشناخته اما بسیار مهم این گزارش با عنوان «بررسی کوتاهی از رسانه‌ها، مراکز و سازمان‌های مذهبی» که به همت محمدباقر نجفی تهیه شده، حاوی اطلاعات ارزنده‌ای در باب وضعیت مذهب در جامعه ایران است؛ ازجمله اینکه «در عرض ۱۴ سال (۱۳۴۰-۱۳۵۴) مساجد شهر تهران در حدود پنج برابر شده است» (ص ۵۳). در مدت ۹ سال (۱۳۴۵ تا ۱۳۵۴) درآمد آستان قدس حدوداً ۱۰ برابر شده و در تهران در رمضان ۱۳۵۳ بیش از ۱۲ هزار هیئت مذهبی وجود داشته که اغلب پس از ۱۳۴۴ به وجود آمده‌اند. میزان درآمد موقوفات در مدت هفت سال (۱۳۴۵- ۱۳۵۲) حدود ۳۰۵ برابر شده است (صص ۵۴-۵۵).

آشنایی با مجموعه یافته‌های این پژوهش، علاوه بر اینکه فضایی از تاریخ جریان علوم اجتماعی ایران است…